

Zand erover

Topdressen is vooral een kunstje van egaal verdelen. Welke technieken en methoden er zijn met elk hun voor- en nadelen, leest u in dit artikel.

Tekst en foto's: Martin Smits

Dressen, topdressen, het zijn Engelse termen die staan voor het strooien van een laagje zand of een mengsel van zand met bijvoorbeeld compost op een grasveld. Engelse termen zijn in de mode, maar hebben in dit geval ook een buitenlandse oorsprong. Dressen begon ooit op golfbanen om de kwaliteit van de greens te verbeteren. Maar ook op sportvelden is dat inmiddels de gewoonte van de wereld. De grote kunst is om precies de gewenste hoeveelheid te strooien en dat goed gelijkmatig te verdelen. De principes van de verschillende merken komen met elkaar overeen, maar in de details zijn er grote verschillen.

- **Breed of smal**

Het basisprincipe van alle topdressers is een aanvoerband die met een bepaalde snelheid en laagdikte het zand transporteert. Samen met de rijsnelheid bepaalt dat hoeveel zand er per strekkende meter op het veld komt. De meest nauwkeurige verdeling in de breedte maakt een zogeheten band- of borstelstrooier. Mits de chauffeur de werkgangen netjes aansluit. Een stukje overlap betekent meteen een dubbele dosering, iets te breed rijden geeft meteen een strookje waar niks komt. Door de geringe werkbreedte, in de praktijk vaak tussen 1,50 en 1,80 m, is de capaciteit niet zo hoog. In ieder geval veel minder dan die

Zand is zwaar en insporing is funest. Verschillende fabrikanten passen daarom banden toe over de volle breedte van de machine. Zeker voor een borstelstrooier geeft dat een egale 'bewerking' van het veld. Hoewel voor een lage bodemdruk twee grote soepele banden niet onder hoeven te doen voor vier kleine banden naast elkaar.

van een schotelstrooier. Schotelstrooiers werpen het zand tot maximaal 10 à 12 m breed en kunnen daardoor

per uur veel meer zand verwerken. Een ander voordeel van de schotelstrooier is dat die ook makkelijk heel kleine hoeveelheden gelijk-

Bezander in gebruik

Arnold Egberink is teammanager bij Top Craft in Losser. Onderhoud van sportvelden en golfbanen is een van de klussen die Egberink en zijn team uitvoeren. Door een inmiddels jarenlange ervaring met topdressen en alles daar omheen heeft Egberink over een aantal zaken inmiddels ook zo zijn eigen ideeën. "Een goed onderhouden sportveld gaat jarenlang mee en hoeft je eigenlijk nooit te vernieuwen." Droog zand, droog gras en kort gemaaid zijn de drie ingrediënten voor optimaal topdressen. Dan kan er in combinatie met vertidrainen tot 40 kuub maximaal op een veld. Bij grotere hoeveelheden heeft het gras te veel te lijden, maar liefst strooit Egberink kleinere hoeveelheden. "Wordt er royaal gestrooid dan is er het risico dat er een laagje scherp zand in het profiel komt en daar groeien de wortels slecht doorheen." Sinds 2003 draait Top Craft met twee Ty-Crop schotelstrooiers. En die doen het best. Grote capaciteit, degelijke machine en met vier bodemvolgende banden naast elkaar blijft de bodemdruk laag. En ook multifunctioneel inzetbaar. De Ty-Crops kunnen op de plaats lossen, en met een transportbandje bijvoorbeeld een drainage sleuf vullen of een kleine bezander vol draaien. De achterkant kan hydraulisch tot 1,80 m hoog heffen. Nadeel van de Ty-Crop vindt Egberink dat de wagens superlicht zijn op de trekhaak omdat alle gewicht op de wielen rust. Bij Top Craft zijn de dissels aangepast om iets meer druk op de trekkerwielen te krijgen. Vaak worden de werkgangen 50% overlapt om zeker te zijn dat de breedte verdeling optimaal is.

Topdressers met strooischijven, schotelstrooiers

	Inhoud (m ³)	Werkbreedte (m)	Aandrijving	Leeg gewicht (kg)	Banden	Prijs vanaf (€), excl. BTW	Bijzonderheden
Bredal K45	3,6	max. 12	aftakas (2 snelheden)	-	2 van 600/55X26.5	20.400	
Dakota 440	3,25	max. 10	hydraulisch	1.500	4 van 33x16-16.1	14.000	Bedienen en instellen volledig vanaf de zitplaats, zijafvoer optie, totaal 8 typen leverbaar vanaf 650 liter
Habe Z35	3	-	hydraulisch	1.450	2 van 500/50-17	14.170	2,30 m breed werkende verdeelwals leverbaar, dwarsafvoer leverbaar, ook 2,5 kuub leverbaar
Rink 1520	2	1,4-8	hydraulisch	950	2 van 400/60-15,5	13.485	Strooischijven optie voor kleine hoeveelheden, ook 4,5 kuub, opbouw en driepunts typen leverbaar
Trilo TD2000	2	max. 9	hydraulisch	500	4 van 26x12	11.424	1,5 m brede borstel en hydrauliek unit zijn optie
Turfco CR-10	3	6-12	mechanisch	1.450	4 van 31x15.5-15	22.475	Heft hydraulisch aan achterzijde, kan kleine bezanders vullen Zwenkende zijafvoer optie
TY-Crop MH 400	3	max. 12	hydraulisch	1.340	4 van 31x15.5-15	-	Loshoogte tot 1,80 m, dwarsafvoer leverbaar, totaal 5 typen leverbaar

matig kan verdelen. Het beste strooibeeld ontstaat als het zand in een constante stroom van de band valt, maar strooischotels compenseren kleine onregelmatigheden toch enig-

zins. Maar ook in de borstelstrooiers hebben de fabrikanten veel aan de details gewerkt om ook kleine hoeveelheden gelijkmatig te strooien. En er bestaan combinatiemachines.

Bijvoorbeeld de Trilo TD2000 en verschillende typen van Rink zijn borstelstrooiers die ook kunnen worden uitgerust met strooischotels om breedwerpig te werken. Moet er echt een dikke laag op dan is de nauwkeurigheid van een borstelstrooier een voordeel. Bij een schotelstrooier wordt dan de rijnsnelheid veel te laag om praktisch te werken. Vooral de kleine typen borstelstrooies zijn door hun prijs en eenvoudige bediening aantrekkelijk voor sportverenigingen die zelf willen bezanden. Voorbeelden zijn de Turfco Mete-R-Matic, Toro, en de walsen strooiers als de Flexispread van Trilo en de Easyspread van Redexim.

▪ Afstellen

Het succes van iedere machine staat of valt met het juist afstellen en gebruik. Een schotelstrooier geeft altijd een aflopende verdeling van binnen naar buiten. Dat wordt gecorrigeerd door overlappend te werken. Op het oog is de verdeling moeilijk te beoordelen. Om zeker van uw zaak te zijn en te bepalen bij welke overlapping de beste totaalverdeling ontstaat, is het nodig om bakken op het veld te plaatsen dwars op de rijrichting. Maar het strooibeeld hangt ook sterk af van de fijnheid van het zand en vooral van de vochtigheid. De meest praktische en 'veilige' oplossing is om met een honderd procent overlapping te werken. Strooit de strooier bijvoorbeeld bruto

Topdressers met vaste werkbreedte, borstelstrooiers

De borstelstrooiers hebben een vaste werkbreedte van minder dan 2 m.

Merken zijn:

- John Deere heeft een kleine hydraulisch aangedreven topdresser voor de ProGator 2030 voor 7.375 euro
- Rink 2020 is een aftakasaangedreven borstelstrooier vanaf 12.060 euro
- Redexim heeft vier modellen Easyspread zelfladende driepunts topdressers van 0,5 tot 0,75 m³, vanaf 5.555 euro
- Toro borsteldressers
- Trilo levert de getrokken Flexispread walsenstrooier voor de driepunts-hefinrichting vanaf 8.727 euro
- Turfco Mete-R-Matic topdresser kost 13.440 euro

12 m, rij dan op 6 m tussen de banen. En voor een correcte verdeling is het ook beter een aantal keren een kleine hoeveelheid te strooien dan in één keer de volle laag. De trend van de laatste jaren is ook sowieso om kleine hoeveelheden te strooien en dat dan vaker te herhalen. Een laag dikker dan enkele millimeters geeft sneller verstikking van het gras en is ook moeilijk in te slepen.

▪ Juiste hoeveelheid

De juiste hoeveelheid per vierkante meter wordt bepaald door de combinatie van bandsnelheid, rijnsnelheid en de stand van de doseerschuiw. Rijnsnelheid en doseerschuiw zijn eenvoudig te variëren. De meeste machines hebben een aandrijving die onafhankelijk is van de rijnsnelheid. Dat betekent dat voor een gelijkmatige dosering de trekker steeds in dezelfde versnelling moet staan en het motor-toerental constant moet zijn. Maar bijvoorbeeld de Turfco heeft een bodemmat met mechanische aandrijving via de wielen. Een variatie van rijnsnelheid geeft dan automatisch ook dezelfde variatie van de snelheid van de bodemmat. Zo blijft de dosering altijd constant. Voor een gelijkmatige dosering is dat een voordeel. Maar vaak zijn er plekken waar iets minder of juist iets meer zand gewenst is. Bijvoorbeeld het doelgebied of een wat vettere plek in het veld. De meest nauwkeurige manier om de dosering aan te passen is de rijnsnelheid te hand-

Een borstel of walsenstrooier geeft altijd een egale verdeling in de breedte en kan daarom heel nauwkeurig kleine plekken of een dikke laag strooien. Maar voor kleinere hoeveelheden is de capaciteit van een schotelstrooier aanzienlijk groter en de werking mogelijk zelfs nauwkeuriger.

haven en de stand van de doseerschuiw aan te passen. Het mooiste werkt dat als de doseerschuiw al rijdend kan worden bediend. Maar de belangrijkste factor blijft de mens. Nauwkeurig de juiste hoeveelheid dressen

vergt een ervaren chauffeur die zijn machine goed kent. Oefening baart ook hier de kunst. ■

Ir. M.C. Smits is freelance journalist mechanisatie, Biddinghuizen.

Leveranciers topdressers

Merk	Leverancier	Telefoon
Bredal	Gebr. Bonenkamp, IJsselstein	(030) 6880999
Dakota	Ad van Vuuren, Waalwijk	(0416) 280555
Easy spread	Redexim, Zeist	(030) 6920196
Habe	Habe Landbouw, Apeldoorn	(055) 5332765
John Deere	Louis Nagel, Nijmegen	(024) 3716630
Rink	Redexim, zeist	(030) 6920196
Toro	Jean Heybroek, Houten	(030) 6394611
Trilo	Trilo, Amersfoort	(033) 4564432
Turfco	Pol's Zuidland	(0181) 458845
TY-Crop	Jean Heybroek, Houten	(030) 6394611